

Jacobsstaf

maart 2017 113

Restauratie kathedraal

Mijn bijzondere plek

Landschap: Tierra de Campos

Naar het ware kruis van Caravaca

Mini-camino in de winterzon langs sinaasappelbomen

In onze serie mini-camino's loopt Karline Vandenbroecke de Camino de la Vera Cruz in de omgeving van Murcia.

Niet alle pelgrimswegen in Spanje leiden naar Santiago de Compostela. Samen met Rome, Jeruzalem, Santiago de Compostela en Santo Toribio de Liébana is aan Caravaca de la Cruz ook het privilege van een Heilig Jaar toegekend. In 2017 viert Caravaca voor de derde keer een Heilig Jaar. Spanjaarden weten het pelgrimsoord al lang te vinden en komen er vooral tijdens de feesten in mei. In de winter is dit een prachtig alternatief voor wie oponzeker speelt en het druilerige Galicië een keertje de rug toekeert.

De legende van het ware kruis van Caravaca

Toen ik aan mensen vertelde dat ik deze winter een mini-camino zou maken naar Caravaca bij Murcia, reageerden ze steevast met: 'Oh, je gaat van Muxía naar Santiago wandelen'. 'Nee,' zei ik, 'de stad Murcia, in het zuidoosten van Spanje.' Elke Spanjaard kent Caravaca. In het *castillo* dat boven het stadje torent, bevindt zich het heiligdom waar la Vera Cruz, het 'echte' kruis staat. Het dubbelarmige kruis van Caravaca is een reliek dat binnenin nog enkele deeltjes van het houten kruis bevat waaraan Jezus gekruisigd is. Volgens de overlevering heeft Sint-Helena, de moeder van de Romeinse keizer Constantijn, in Jeruzalem dit echte kruis teruggevonden en in drieën laten verdelen. Jeruzalem, Rome en Constantinopel kregen elk een derde. We maken een sprong in de tijd, 3 mei 1232. Wat nu de provincie Murcia is, was een deel

van het Moorse rijk, de *taifa* van Murcia met als hoofdstad Caravaca. De Moorse heerser, Ceyt Abuceyt, nam zijn intrek in het kasteel en besloot de christelijke gevangenen vrij te laten.

Onder hen bevond zich Ginés Pérez de Chirinos. Toen de Moorse koning hem naar zijn beroep vroeg, zei hij dat hij priester was en dat hij elke dag de mis vierde. Abuceyt wilde weleens zien hoe een mis in zijn werking en verschafte Chirinos alle benodigde attributen waar de priester om vroeg. Maar toen de mis zou beginnen, en Chirinos het kruisteken maakte, besepte hij dat hij het belangrijkste was vergeten, namelijk een kruis. Eensklaps kwamen twee engelen aanvliegen met een kruis dat zij op het altaar neerzetten. Eenmaal van de schrik bekomen, beseften alle aanwezigen dat zich hier een wonder had voorgedaan. Het Moorse heerschap en zijn gehele gevolg bekeerden zich

Castillo de la Vera Cruz in Caravaca, met dubbelarmig kruis in de nis.

Anderhalve etappe langs de Río Segura.

Foto: Jeroen van Passel

terstond tot het christendom. Daarna bleef het kasteel in handen van de christenen en werd het kruis bewaakt door de Tempeliers en vervolgens door de ridders van de Orde van Santiago. Dat bleef zo tot halverwege de negentiende eeuw.

Of die houten deeltjes echt van het kruis van Jezus komen, dat is een vraag die Spanjaarden zich niet stellen. Sinds die derde mei 1232, in volle Reconquista, is het kruis van Caravaca het ware kruis, la Vera Cruz.

Traditie en religie verweven

In Caravaca wordt er volop gefeest in de eerste week van mei. Deze feesten hebben een religieuze inslag, maar zoals bij alle feesten in Spanje zijn dat echte volksfeesten met muziek, dans, drinken en eten. Op 2 mei wordt bij de *templete*, een koepelvormig bouwwerkje dat op een rotonde staat, het kruis gewassen. Op die manier wordt het water gezegend en wordt een goede oogst afgedwongen.

De volgende dag vindt de wijnpaardenrace plaats. Vier mannen lopen zo snel mogelijk de helling naar de castillo naar boven terwijl ze zich aan hetzelfde paard vasthouden. Als

er één man loslaat, wordt het team meteen gediskwalificeerd. De paarden zijn helemaal bekleed met een gewaad met prachtig borduurwerk. Dit feest gaat terug naar de tijd van de *Moros y Cristianos*. Toen het kasteel bestookt werd door de Moren, verschanste de christelijke bevolking van Caravaca zich in het kasteel. Het water in de cisterne raakte op. Enkele moedige ruiters ontsnapten uit het kasteel op zoek naar water. Van de boeren kregen ze leren zakken met wijn mee die ze op de paarden bonden. De uitgedroogde

Kaart: Wobien Doyer, met medewerking van Han Lasance.

mensen deden zich volop tegoed aan de wijn en voelden zich meteen een heel stuk beter.

De weg naar Caravaca

Er zijn in de provincie Murcia vele wegen die naar Caravaca leiden. We liepen vanuit Orihuela, 27 kilometer vóór Murcia. Daarvandaan is het vijf wandeletappes naar Caravaca, ongeveer 120 kilometer wandelen. Orihuela is een bezoek van enkele uren meer dan waard. Je kunt in elk geval niet op stap zonder de kathedraal en de Santiagokerk binnen te stappen en het barokke dominicanenklooster te bezoeken. Eenmaal op stap merk je dat de route je leidt langs de slingerende Río Segura. Dat gaat zo anderhalve etappe lang door. We liepen de eerste etappe op een ijskoude maar zonnige dag begin januari. De sinaasappels, citroenen en mandarijnen hingen er volrijp bij, maar niemand leek gehaast om ze te oogsten. We deden ons tegoed aan heerlijk sappige mandarijnen.

De eerste etappe eindigt in provinciehoofdstad Murcia, een grote stad en een echte must. Van het Santo Domingo-plein wandel je door de *platería* naar het plein met de prachtige barokke kathedraal en het bisschoppelijk paleis. Het klooster van de Arme Klaren was vroeger een Moors paleis en in de stad zijn nog resten te zien van de oude Moorse stadsmuur. In de vele tapasbars en op terrasjes zit veel jong volk, want Murcia is een studentenstad.

De rest van de route bewaarden we voor de eerste dagen van februari. De Camino de la Cruz de Caravaca loopt vanaf Murcia parallel met de Vía Verde del Noroeste-fietsen wandelroute. Rond Murcia ligt de *huerta*, de vallei waar, behalve sinaasappels, allerlei groente en fruit geteeld wordt. Het oogsten van de bloemkool en broccoli was in volle gang. Niet voor niets zie je op onze snelwegen vaak vrachtwagens uit Murcia. Sinds de Moren er irrigatiewerken aanlegden is dit een hele vruchtbare streek. Sporen daarvan zijn het waterrad in het dorpje La Ñora, wat ook letterlijk waterrad betekent, de Contraparada, een dam in de Río Segura en Baños de Mula, baden uit de tijd van de Moren.

Na de dam volgt de route tot aan Caravaca een traject van een oude spoorlijn. Dit zie je duidelijk doordat de weg grotendeels kaarsrecht en vlak is en op verhoogde dijkjes, over bruggetjes, door tunneltjes en door uitgehouwen rotsen loopt. We passerden Molina del Segura, een druk industriestadje, vroeger bekend door zijn conservenfabrieken. Er staat nog steeds een fabriek van Hero. Na het dorpje Alguazas loopt de huerta over in een ruw en dor landschap, de *badlands*, ontstaan

Foto: Jeroen van Passel

Praktisch

Op de etappes die via de oude spoorlijn lopen zijn enkele oude spoorwegstationnetjes omgebouwd tot *albergue*. Deze moeten van tevoren geboekt worden, anders blijven ze potdicht. In de winter is het aan te raden om in een *hostal* of hotelletje te overnachten in een van de dorpjes. De route loopt nooit de dorpen in, daar moet je steeds een kleine omweg voor maken. Ook bij Murcia blijf je langs de Río Segura lopen. De Camino de la Cruz de Caravaca staat heel goed aangegeven met bordeauxrode bordjes met de afbeelding van het kruis van Caravaca. Als je van de route afwijkt om een dorpje of stadje te bekijken, is het weleens moeilijk om weer op de route te komen.

Een *credencial* bemachtigen voor Caravaca is een voor buitenlanders haast onmogelijke taak. Mijn zus die in Murcia woont, heeft het voor ons geregeld. Bij aankomst in Caravaca wist de mevrouw van het pelgrimskantoor ons te vertellen dat wij de eerste Nederlanders waren die in dit Heilige Jaar hun certificaat ophaalden. We kwamen één enkele langeafstandspilgrim tegen. Je kunt namelijk ook de gehele 900 kilometer lange Ruta de la Vera Cruz wandelen van Puente la Reina tot Caravaca. Meer informatie op Murciaturistica.es/en/caravaca_de_la_cruz en Viaverdedelnoroeste.com.

De Spaanse wandelgroep uit Santo Ángel, met uiterst rechts burgemeester Jeroen van Passel.

door erosie. Naarmate de route vordert, kom je ook door interessante dorpjes, zoals Mula, Bullas en Cehegín, alle met een oude kern met smalle straatjes en talrijke stadspaleisjes. De omgeving wordt ook weer vruchtbaar. De sinaasappelbomen maken plaats voor fruit- en amandelboompjes. Rond Bullas worden druiven voor de wijnbouw geteeld. De eerste amandelboompjes stonden begin februari al in bloei. Begin maart kleuren de heuvels hier prachtig roze.

In Caravaca kun je gerust een hele dag doorbrengen. Het heiligdom binnen de muren van het castillo is heel sober ingericht en heeft buiten een mooie barokke façade van roze marmer. In het castillo kun je ook het museum bezoeken waar allerlei geschreven bronnen uitgestald zijn over de verering van het ware kruis in de loop der eeuwen. Ook hangt er een heel oud priestergewaad dat zou toebehoord hebben aan priester Chirinos. Voor de liefhebbers van de feesten is er ook nog een Museo de la Fiesta.

Religiosos por cultura

Op het stuk tussen Murcia en La Contraparada hebben we samen met een Spaanse groep gelopen uit het dorpje Santo Ángel. Dat hadden we van tevoren afgesproken met de burgemeester van dit dorpje onder Murcia, Jeroen van Passel. Vorig jaar stond er een interview over pelgrimeren in *De Telegraaf* met deze Spaanse Nederlander. Wandelen in groep met een *grupo de senderismo*, is heel populair in Spanje. Een pelgrimage naar Caravaca is voor Spanjaarden uit de provincie Murcia een natuurlijke keuze als wandeldoel.

In Santo Ángel vertrok de groep pas na een *oración*, een gezamenlijk gebed, maar verder gaat het voornamelijk om het groepsgebeuren. *'Somos religiosos por cultura'*, zo zegt mij Lola, een flamboyante Spaanse die en passant ook nog eens vertelt dat ze in een vorig leven met een Nederlander getrouwd was en drie jaar in Voorschoten heeft gewoond. Jesús, de man die deze wandeletappe heeft voorbereid, staat elke ochtend vroeg op en wandelt met een groepje een uur voor het werk. Zo voelt hij zich elke dag herboren. Als in Murcia de groep compleet is, wordt de groep in tweeën gedeeld. Mensen die na het wandelen wel mee-eten aan de ene kant van het wandelpad, de anderen – dat blijken er maar enkelen te zijn – aan de andere kant. Er blijken ook niet-wandelende mee-eters te zijn. *'Het blijven Spanjaarden,'* zegt Jeroen, *'eten is belangrijker dan wandelen.'*

Mini-camino

Onder mini-camino verstaan we een camino met wandeletappes van twee of meer dagen tot maximaal een week. Mini-camino's hoeven niet per se naar Santiago te leiden of zelfs in Spanje plaats te vinden. In tegenstelling tot langeafstandwandelingen staan mini-camino's echter wel degelijk in het teken van pelgrimeren. Heeft u een mini-camino gelopen of gefietst of kwam deze mini-camino tijdens een vakantie toevallig op uw pad? Dan ontvangen wij graag uw verslag van ongeveer 500 woorden. Mail naar redactie@santiago.nl.